

מבט למסורה (שעורים בהסתכלות)

האמינו לי, רבותי, שהייתי פעתי הפעם לפתח את שעורי זה במלתא דב-דיתותא, כדי רכי, שהיא מועילה מאד בזמננו, כי הלא בעונותינו הרבים נתמרטנו ביר-תר בזפן האחרון ולא למותר היה לעורר את עצבינו ע"י מעט צחוק. במקום שלא יועילו כל רופאי הנפש וסמי כל בתי המרקחת של "הרסה", תועיל אולי ליצנות אחת ומכתם שנוו... אבל לך צחק — אחרי נאומי של ויצמן!

גם אני ר' עזמות רצתי בשבוע זה אל הר הצופים ולכבוד יום טוב של בקרן היסוד לבשתי דוקא את הסמוקינג הלכן והחדש שלי מפני מעשה שהיה: אישתקר בפתיחת המכללה, זמנתי שחורים ומצאתי לבנים בצאתי מהאמ" פיתיאטרוו והשתא עשיתי להיפך — לבשתי לבנים ויצאו שחורים משם.

והאמת אניד לכם, יקירי, כי מתחלה חששתי מאד שמא לא יבא הקהל אעפ"י שלא קמצו הפעם בכרטיי-סים וחלקו ביד רחבה (הן זה דרכנו תמיד: או הכל או לא כלום. אשתקר היו סקנדלים גדולים בגלל כרטיס-עמידה אחד ועכשיו זכו רבים מאתנו להצי תריסר כרטיסי ישיבה בשורה הראשונה...) — ופוזרתי מאד שמא חלילה ישאר המקום ריק ויהיה כתי-אטרון בלא קהל או, להבדיל, כהון בלא מנין. (לא קווארטין, למשל.)

ואולם כשהעפתי את עיני מסביב וראיתי לפני את כל הקהל הקדוש הזה — בן פורת יוסף — שמלאו את כל האמפיתיאטרון והנבעות מסביב, בלא גוזמא כששת אלפים במספר (בשביל העתונות, היו שמונה או עשרת אלפים!) — וכשראיתי תריסר אלפים עינים עבריות נשואות אל ה-מה, הבנתי והרגשתי כי כל הקהל הזה הלך אל ההר אך ורק כדי לשמע את הנחמו נחמו עמי, לנחם את הלב הכואב ולהשיב את הנפש הדואבת בשעה של התגעשות הרוחות מבחוי וירידת הרוחות מכפנים. ולמה אכ-הר? — טובה בעינינו נחמה אחת של ישעיהו מכל הקינות של ירמיה...

וראיה לדבר: כשהופיעה לידי סמואל על הבמה קבלו אותה בהתלהבות גדולה והטשה עשר אלף ידים בערך (לא הספקתי למנותן בדיוק) לא פסקו ממחיאאות כפיים — לא רק לכבוד העברי ה הטובה, שלמדה יותר עברית בהמש שנותיה בא"י מהרבה מטרוניות שלנו ואפילו נכרים במשך ארבעים שנה בארצנו, אלא — וזהו העיקר! — מפני הגעגועים אל "הרבי" שלנו, אל הימים הטובים ההם, (אגב, גם בני דודנו מתגעגעים ואומרים: "פיין סמואל?"), ולא להנחם הביטו כל העי-נים אל הארמון הכנוי לתל פיות וזכרו אולי את הפסוק שלו מההפטרה בשבת "נתמו" — "על כסאו לא ישב זר"...

ורוצים אתם, מסתמא, לדעת מי ומה היה שם באמפיתיאטרון וכיחוד על הבמה? — ואני אוכל להגיד לכם, רבותי, דוקא מילא היה שם — זה יותר קל ויותר מעניין...

ראשית חכמה, לא היה שם אולם ישיש קי, כנראה, משום שויצמן העליב את הספרדים עם מבני ערתו במלון אלנבי, שאינם מש-

התפיים די בקרן היסוד ולא היה כאן "ותשכון בתוכה" (אויסישקין בתוכה). והשנית לא זכינו לראות הפעם את שטריומלו של הרב קוק ולשמע את דרשתו היפה, כנראה, שנאומי הארוד דאשתקר, בפתיחת המכללה, הספיק גם לשנה זו... והעיקר — שלא היה הפעם בלפור, זה חביבנו הישיש ולא ראינו את לבוש הארגמן מעל הנבעה, כאז וכדי לפייס את הקהל הבטית לנו ויצמן כנאומו זה להביא לנו "בקרוב בימינו" את לוי ג'ורג' ואולם, המקום ממלא את הסרונונו, ו"במקום" כל הגדולים האלה היתה ה"משפחה" בלי-עין-הרע, שהופיעה ביפה רבע-שעה קודם לחתן עצמו וישבה כלה משמאל, כנסיכים ובני-מלכים, חילק-בילק-זיליק את קומפניי ואני הקטן, ר' עזמות, נדחקתי בסתר, טפסתי מאחורי הבמה וישבתי לי קרוב למלכות...

ואעפ"כ היה זה מעין פתיחת-המכללה בועיר-אנפיו, רק במקום הפרופיסורים הופיעו על שמי הבמה "כוכבים" חדשים, כוכבי-שבת" וכוכבי-לכת, ד"ר הושיעה-נא וד"ר קפלני-נא, שאמר את החלל הגדול על מנהיגנו, ומעבר לבמה הופיעו אותם

הרי מואב הכתולים דאשתקר ואותו הירדן המתפתל ביניהם כנחש, רק בלי גרוד עברי... בין הקהל עמדו מכונות הצלום ועברו בשביל אמריקא ורק חסרו שתי המכוניות המשוריות על ראש הנבעה, ובמקומם עמדו שלשה חמורים, שחשבו כי הגיעה האשמורת השניה ולא העיוו בכ"ז להפריע את נאומו של המנהיג... והיו ב"ה גם סדרנים וסדרניות בלא עינא בישא, סדרן סדרנותים לכל ראש סדרנים, וסדרן ראשי בלי ראש, שכל עבודתו ומומחיותו היא, כנראה, להפריע את הסדרים... וגם זו מילתא דלא שכיחא אצ-לנו, דבר חדש:

בשעת הנאום הגדול של הנשיא ישב לצדו לפני הקהל מזכירו של מלון יו. מתחלה חשבתי, שבודאי יביאו מראשי הספרדים החליטו לא להשתתף באספה בתור מתאה על עלכון הספר-דים במלון אלנבי, נענה הרב, להזמנה לטובת העם ולטובת הכלל והד"ר הושיעה-נא נקרא בשם ד"ר הצל"ח ח"ה נא... וצויד לתודות כי הפעם היה לנו מה לראות ומה לשמע

ויצמן. ורק איש אחד היה חסר כאן: קיש — מאפיש!

ומעולם לא ידעתי למה ולשם מה נהוצים לנו שני רבנים ראשיים, כשם שלא ידעתי זמן רב מפני מה ישנם שני "יקום פורקו" בסדרו, עד שהיה המעשה דלקמן בשבוע זה.

ואני אגלה לכם סוד לא כמס מן החרד. הד"ר הושיעה-נא, העסקן הגדול של קרן היסוד, פנה לרב קוק ובקש מאתו להשתתף בחגיגת מצוה על ההר. הרב קוק פקפק זמן רב ולסוף ענה בשלילה, מיראה מדבר פן חלילה והם יחשדו בכשרון שהוא נת-פש ל"ציוניות". מה עשה, כלומר הד"ר הושיעה-נא? הלך לרב השני והזמין אותו לתתונה. ואעפ"י שהרכה מראשי הספרדים החליטו לא להשתתף באספה בתור מתאה על עלכון הספר-דים במלון אלנבי, נענה הרב, להזמנה לטובת העם ולטובת הכלל והד"ר הושיעה-נא נקרא בשם ד"ר הצל"ח ח"ה נא... וצויד לתודות כי הפעם היה לנו מה לראות ומה לשמע

ראשית כל דיקורציה נפלאה על הכמה — וזהו העיקר, כמדומני! — חכם-באשי הזקן הצעיר בזקנו הלכן על גבי איצטלתו השחורה ומצנפת תכולה קראשו. ועל כלם התפלה והברכה הקצרה — וגם זה עיקר השוב! — והכל מתובל ב"פונטיקות" יפות: "מכלל-יופי" לכבוד המכללה ודוקא בחודש זיו. והכל למען ציון, ממש כציוני אמתי ולא כרב ראשי... ועכשיו אספר לכם מעשיה נאה — הן אוהבים אתם, קונדסים שלי, לשמע ספורי מעשיות.

ובכן, מספרים על שדכן אחד, שבא אל "גביר העיר" דבר "נכבדות" בבתו, והוכיח השדכן להגביר בהתלה-בות עצומה את כל טובו ומעלותיו המשובחות של "הענין", שהוא כלו "כפתור ופרח", ממש הצלחה שאין להחמיצה, וצריך להודו ולקבלו מיד. והגביר השיב לו בקרירות רוח, שאמנם הענין הוא "ענין", אבל הוא מאקדם מעט, מפני שבתו עדין לא הגיעה לפרקה והוא אינו הושב עדיין על שדוכים כשבילה, ובכלל יש לו שהות להמתין.

— אמנם כן — השיב השדכן — יודע אני, שבתך עדיין לא הגיעה לפרקה ולך, אדוני, יש שהות להמתין; אבל מה אעשה ובתי שלי כבר בנרה ולי בודאי שאין שהות להמתין כלל וכלל.

מאד אפשר הדבר, שהגביר צדק מאד, באים ומטרידים אותו מעסקי בענינים שאין הזמן גורם להם. אבל, הלא תודו, יקירי, שגם השדכן שהשי-תדל בדבר, צדק אף הוא מנקודת המד-בט של: לו אין שהות להמתין כלל וכלל!

מסתמא הבינותם, רבותי, למה מכוננים דברי אלה? — לאנגלים, אומר ויצמן כנאומו המדיני, יש די שהות וקרירות-רוח להמתין, ובשבילם ה"דקלרציה" היא בבחינת תינוקת שלא הגיעה עדיין לפרקה, ויש להם ענינים יותר חשובים מא"י: יש לה "מצרים, הודו וקנדה" — אבל בשבילנו, מר ויצמן, וביחוד בשבילך השדכן ר' היים, הרי בתי ציון היא בוגרת ולכן אין שהות להמתין, הביבי, ולחכות עד שתצמחנה לבתולה זו צמות לבנות... צריך להי-דרז שמא יקרמונו אחרים!

נזחר אני מלדבר דברי-חול, במי

צות ויצמן, ומסכים אני לכל דברי המוסר שלו, שהטיה לנו ביום רביעי זה שם על ההר, דהיינו, שלא צריך לנו לא מהאות ולא אספות בבית-העם. לא עתונים ולא מאמרים לא בעברית וביהוד לא ברוסית, לא ז'בוטינסקי ולא פוליסים, מחמת שזהו במחילה "בטלנות", בקצור לא רואי נכוחה ולא רואי ננעים ואפילו לא ועד הלאומי — אלא מאי ? רק דבר אחד טוב נשאר בשבילנו : לבוא אל האמפיתיאטרון ולשמע את נאומי של ויצמן, והכל יהיה "אול רייט" ועל הצד היותר טוב, כמו שנאמר בתרגום אונקלוס : ומשמע ודומם ומשא, ז"א : לשמע ולראות ולשתוק, כמש כמו שדרשו לפני פקידיו הכרון מאת אכרי ז"ל : "בלינר-געהארכ'ס זאמקייט" — (משמעת עורת).. אין לנו שום דאגה חלילה ונוכל להיות שוקטים ושלווים כהמרא על דורדיא לקיים מה שנאמר : ר' חיים ילחם לכם ואתם תחרישו...

עמד ישראל אין לו סבלנות, כשבושש משה לבוא מהר סיני בקשו מאהיו לעשות להם עגל וע"כ נשברו הלוהות, ומאז נשארו לנו היהודים אך שברי-לוחות קטנים : לא, לא ולא ! והם הגויים תפשו את ההתיכות הגדולות : תרצה, תנאף, תחמד וכו'.

איני דיפלומט גדול ואינני מגיע אפילו לקרסוליהם של כל חכמי-המדינה מלון-יוז ומיתר המלונים שישבו על הכמה באמפיתיאטרון ואולם לפי עניות דעתי, יוצא שאין הענין "כדבעי למיהוי", ואך לחנם מתאמצים "הגדולים" שלנו לפרש צעיה על כל הדברים הנעשים והנש-מעים בארץ—לא טוב להרבות שאון, לעשות אספות וטררם גדול ופטי ציות", אך חלי הוא המצב הזה ונשא-נו, בעלי הפומון שלנו מנעימים-זמירות ומרגיעים את הלבבות, אך עד ארגיעה לשון-שוא, ומה יועיל ה כ ס ו י ומה יועילו הלוחשים על המכה? המקרים באים אצלנו יום יום בהר ובעמק ובבלדיה ומטפחים על פני בעלי-הרפיון ובעלי גלוי-הדעת, שבאו לירי גלוי אבל לא באו לכלל דעת... אבל, רז אחר לכם אנלה, שמנהל

הפוליטיקה הערבית שלנו ב"מראת אל-שרק", ר' בנימין בכבודו ובעצמו, שהיה מראשי החותמים על גלוי-הדעת המפורסם, הודה בעצמו כי לא ידע את תכנו של גלוי-הדעת הזה עד אחר י ש קרא אותו בעתונים. כנראה, שכל הטררם הזה הוא פרו ידו ועטו של העסקן הצבורי והמשורר החדש, ר' אבו"ש מעיה"ק ת"ו, אמן !...

איני אדבוקט של הספרדים ויכו-לים הם בודאי לריב את ריבם, אלא שאחד המורים מבית-הכרם, לא ספרדי חלילה!—התאונן לפני כי נרב פונט אחד ונשאר חייב שמונים גרוש, ואני השכתי, כי במוסד שכ-זה, שמוציאים 720 לי"מ לשנה, כלומר 60 פונט לחדש חוץ מהוצאות קטנות לנסיעות המנהלים ולשאר-ירקות כדאי לשכר גם גובה, שילך לגבות את הסך שמונים גרושים ושאר החובות הקטנים הממלאים את הדו"ח של קהי"ס כשורות ארוכות של "ועל-הטא". כי עמד ישראל נתבעים ונותנים אפילו בעל כרחם, וכל הכס-פים ש מ נ כ י ס למורים ולפקי-דים בכל חדש הלא ינכיחו !

כלום, ולא עוד אלא שמנהל מוסד יהו-די אלא הוא אנגלי טוזור נרב לקהי"ס פונט ושלם את חובו—יותר ממנ-הל לשכת-העתונות שבמלון-יוז. זוהי תורה שבכתב, ועכשיו מעט תו-רה שבע"פ : אם אינני טועה, הרי גם משה ספורטה והרב מנחם לוי, העסק-נים החרוצים הידועים בקרן-היסוד ולקרו הקימת בעירנו—שייכים אף הם לאחינו הספרדים.

איני אדבוקט של הספרדים ויכו-לים הם בודאי לריב את ריבם, אלא שאחד המורים מבית-הכרם, לא ספרדי חלילה!—התאונן לפני כי נרב פונט אחד ונשאר חייב שמונים גרוש, ואני השכתי, כי במוסד שכ-זה, שמוציאים 720 לי"מ לשנה, כלומר 60 פונט לחדש חוץ מהוצאות קטנות לנסיעות המנהלים ולשאר-ירקות כדאי לשכר גם גובה, שילך לגבות את הסך שמונים גרושים ושאר החובות הקטנים הממלאים את הדו"ח של קהי"ס כשורות ארוכות של "ועל-הטא". כי עמד ישראל נתבעים ונותנים אפילו בעל כרחם, וכל הכס-פים ש מ נ כ י ס למורים ולפקי-דים בכל חדש הלא ינכיחו !

ובכו, לא "הארץ" נכשל בראשו לאפריל אלא ר' נעמני בכבודו ובעצ-מו, מחמת שהראיון של דיו-ובנל עם העתונאים בחיפה לא היה ולא נברא, כפי שמספרים אנשי "הארץ" בעצמם וגם למקור הנאמן שלי. והנה למרות כל "ההוכחות" הרשמיות שהזמינו כדי לקבר את הא-מת, יכול אני לאמר כגלילאי בשעתו: ובכל זאת "הארץ" נוע תנוע...

ומרב שיח ושיג כמעט ששכחתי לספר לכם את המעשה הגורא שהיה בבית המשפט לערעורים בעירנו. כסבורים אתם אולי, שאני מתכוון בזה חלילה למשפטו של "דאר-היום", שזכה בו ב"ה בפעם השלישית?—חס ושלום ! כוונתי היא לספר לכם מעשה אחר נאה הימנו ולהשומע יונעם ! כשבוע זה—כך מספר לי תלמי-די העו"ד הצעיר—היתה חלוקת הרשיונות (לייסנס בלע"ז) לעורכי-דין מהו"ל וטא"י שהותרה להם הע-בודה בארצנו. וזוהי ה"פרוצדורה" (הטקס) של חלוקת-התעודות : כל חברי בית-דין-של-מעלה במ-

גדש הרקסי יושבים על מדין כסאות למשפט כשהם לבושים הרר באי-צ-טלותיהם ובראשם זקן-השופטים והד בריו מעשרת-השבטים ומבני דודנו, ומנהל ה"ליגל-באורד" (המועצה המש-פטית) מציג לפניהם את החברים הה-רשים שקבלו ס מ י כ ו ת ועברו כל שבעת מדורי-גיהנם של הבחי-נות, הם עולים יזה אחר זה על הדוכן, מרצים לפני הקהל את נוסח השבועה ואחר יורדים בבחינת "עולים ויורדים" והנשיא נותן להם תקיעת-כף ואומר בלשונו "יברכך".

בראש וראשונת עלה, כמובן הפרופיסו פיליחובסקי מת"א, אדבור קט מכלל אדבוקטים גדולים שהוא בקיא ורגיל, חכם ונהיר, והרצה את שבועתו בקול רם ב--א נ ג ל י ת. "השכתי—אומר לי תלמידי—כי נר-סח השבועה הוא באנגלית, שכן חובת כל עורכי-הדין להשבע בלשון זו בבית-נו-הלאומי, "קשיה-על-מעשה?". אח-ריו עלה הד"ר קורנגרין מפולנייה, יו-דע דת ודין ומבין דבר לאשורו ונשא את מנאמו גם-כן ב א נ ג ל י ת. "לעליה" שלישית זכה עו"ד ערבי שאינו יודע "הכמות", והקריא את שבועתו גם-כן בלשון הרשמית,

לא חלילה אנגלית, אלא בלשונו הוא— צא אני להובח לתרגם את הנאום השפה ה ע י ר ב י ת. השבת— ללשונו אנו... מוסיף תלמידי השוליא-דפרקליטא— הבטתי, מסים תלמידי בהת-כי הנהיגו אולי גם כן את "שתי הנשות, בפני הפרופיסור שלנו וביהוד השפות", כמו בגיוס הגדוד בעבר-הירדן, כלומר : אנגלית וערבית. ואי-לם באחרונה הופיע על הבמה עו"ד צעיר לימים, מריון שמו, לא פרופיסור חלילה ולא ד"ר מפולנייה אלא סתם בחור מא"י (נייטיב בלע"ז), שעמד וקרא את שבועתו פשוט ב ע ב ר ת... ואולם חכו נא רבותי, בזה עוד לא נגמר ספור-המעשה — העיקר יבא רק עכשיו. אחר תום כל השבועה קרא הנשיא את ההפטרס שלו והכרי-כות האחרונות באנגלית, אחד מקרא ושנים תרגום לערבית ולעברית, כנהוג, והשופט פרומקין מתבקש לתרגם את נאום הנשיא ללשונו, פתח שופטנו ואמר :

הפצתי מאד לספר לכם באר-י כות ע"א בקור-הגומלין של מור-י מצרים, וגם בדבר נשף-הפרידה של החון קווארטין במלון אמדורסקי ובי-הוד על האופירה "רוסלקה" שתהיה ושנים תרגום לערבית ולעברית, כנהוג, ונתם כרטיסים?) ועל שאר הענינים החשובים העומדיש על הפרק, אבל במטותא מינייכוון לדון אותי לכף זכות, מחמת שחש אנכי בראשי היום, לא עליכם, למרות שאני עוסק בתורה, כידוע, ואי"ה בשעורי הבעל"ט איטיב לכם כהנה וכהנה. והעיקר, יבנותי, "אל דאגת!" ואל תתיאשו מן הפור-עניות של "ישמח משה", ולמיהוש לא מיבעי... עומת

עומת